

ת"פ 36972/01/22 - מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד שריף אבו חסונה, האני אבו חסונה

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 36972-01-22 המשרד להגנת הסביבה תל אביב מדור תביעות נ' אבו חסונה ואח'

לפני כבוד השופט אביב שרון

המאשימה/ המשיבה מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה

נגד

הנאשמים/ המבקשים

1. שריף אבו חסונה

2. האני אבו חסונה

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום בשל שיהוי בהגשתו ובשל אכיפה בררנית.

1. ביום 17.1.22 הוגש נגד הנאשמים כתב אישום המייחס להם ריבוי עבירות של קיום עסק טעון רישוי ללא רישיון עסק, ריבוי עבירות של ניהול עסק תוך הפרה ואי קיום של הוראות שנקבעו בתקנות רישוי עסקים (תחנת מעבר לפסולת), ריבוי עבירות של איסור לכלוך והשלכת פסולת ברשות הרבים וריבוי עבירות של אי נקיטת אמצעים הגורמים לזיהום אוויר וריח בלתי סביר, אי כיסוי פסולת באמצעות חומר כיסוי, איסור השלכת פסולת במקום שלא נקבע לכך וללא התקנת גידור ושילוט [לגבי נאשם 1]; וריבוי עבירות של איסור לכלוך והשלכת פסולת ברשות הרבים ואיסור השלכת פסולת במקום שלא נקבע לכך [לגבי נאשם 2].

על פי עובדות כתב האישום הנאשמים הם אחים, כאשר במועד הרלוונטי עסק נאשם 1 בניהול תחנת מעבר לטיפול בפסולת בנין במושב זיתן ונאשם 2 עבד עמו בתחנה וסייע לו בהפעלתה.

ביום 5.6.17 וביום 6.6.17 ניתנו לנאשם 1 רשיונות לאיסוף ולהובלת אשפה ופסולת עבור 3 כלי רכב, אך בשום שלב לא ניתן לנאשמים רישיון לניהול ולהפעלת תחנת מעבר. החל משלהי 2018 ועד לחודש דצמבר 2019 שכר נאשם 1 את המגרש מבעליו והפעיל בו תחנת מעבר לפסולת ללא רישיון עסק ומבלי לקיים את התנאים להפעלת תחנת מעבר לפסולת בנין. במהלך התקופה, נכנסו לתחנת המעבר משאיות עמוסות בפסולת בנין והשליכו את הפסולת על גבי קרקע חשופה. כמו כן, במקום עבד טרקטור שופל למיין פסולת הבנין. עוד נטען שהפעלת תחנת המעבר נעשתה ללא שננקטו האמצעים הדרושים למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סביר מהאתר.

2. בבקשה נטען שהעבירות בוצעו על ידי הנאשמים, לכאורה, בשנים 2018 ו-2019; כל אחד מהנאשמים נחקר פעם אחת בחודש אוקטובר 2019; כתב האישום הוגש בחודש ינואר 2022 כשנתיים ושלושה חודשים לאחר החקירה הבודדת שבוצעה לנאשמים; לא בוצעה כל פעולת חקירה לאחר חקירת הנאשמים, ואין שום הצדקה לשיהוי כה ניכר בהגשת כתב האישום. ב"כ הנאשמים הפנה להנחיית יועמ"ש מס' 4.1202 ממנה עולה שמשך הטיפול בתיקים מסוג זה אמור להיות 12 חודשים ומשלא נמצאו נסיבות חריגות המצדיקות שיהוי ניכר בהגשת כתב האישום יש לבטלו.

כמו כן, נטען שיש להורות על ביטול כתב האישום בשל אכיפה בררנית, שכן בעלי הקרקע, לרבות פועלים ונהגים שעבדו במקום, כלל לא נחקרו תחת אזהרה, למרות שבהודעתם הודו בעלי המקרקעין שהרוויחו כסף מהשכרת המקום לנאשמים.

3. בתגובתה ציינה המאשימה שעל פי הנחיית היועמ"ש 4.12.02 פרק הזמן העומד לרשות התביעה להגשת כתב האישום הוא 18 חודשים ולא 12 חודשים כנטען. ההנחיה הרלוונטית היא מאוגוסט 2010, אך זו תוקנה בחודש מרץ 2020, כך שבעבירות עוון על התביעה לפעול לסיום הטיפול בתיק בתוך 18 חודשים. נטען שעל פי הפסיקה, נוכח העובדה שהתיק היה תלוי ועומד ברשויות התביעה בזמן שההנחיה תוקנה, הרי שההנחיה החדשה חלה על התיק. לפיכך, היות והתיק הועבר לרשויות התביעה ביום 2.2.20; כתב האישום הוגש ביום 17.1.22, דהיינו, משך הטיפול בתיק ארך 23.5 חודשים; ואולם, מפרק זמן זה יש לנכות 7.5 חודשים, תקופה בה התיק שהה בהשלמת חקירה (נראה שנפלה טעות סופר בציון התאריך בו שב התיק מהשלמת חקירה, סעיף 12 לתגובה), ואזי משך הטיפול בתיק ארך 16 חודשים, בהתאם להנחיית היועמ"ש.

לענין טענת השיהוי, נטען שהפסיקה קבעה שאם משך הטיפול בתיק עמד בהנחיית היועמ"ש וכתב האישום הוגש בתוך התקופה הנקובה בה, ככלל, לא יהיה מקום לקבוע כי נפל שיהוי בהתנהלות רשויות התביעה. לפיכך, לא הוכח שנפל שיהוי כזה שגרם לנאשמים לעיוות דין או שהביא לפגיעה בהגנתם.

לענין הטענה בדבר אכיפה בררנית או אפליה פסולה, נטען שההגנה לא הצביעה על "קבוצת שוויון" שנגדה לא הוגשו אישומים "ללא כל טעם טוב להבחנה ביניהם". נטען שמעמדם של נהגים נבדל באופן מובהק ממעמדם של נאשמים שהפעילו את תחנת המעבר והם אינם נמנים על "קבוצת שוויון" לנאשמים. באשר לבעלי הקרקע, נגבו מהם הודעות שלא הצדיקו חקירה באזהרה, שכן חרף העובדה שקיבלו דמי שכירות מהנאשמים, לא היו די ראיות להוכיח שהם היו מודעים, לא כל שכן שותפים, לפעילות העבריינית שהנאשמים ביצעו בקרקע. נטען שרק לאחר שמיעת הראיות יוכל בית המשפט להתרשם מהתמונה העובדתית האמיתית ולהכריע בטענה בהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקה.

4. בתשובה לתגובה שב ב"כ הנאשמים על טענותיו, טען שלא הוכח שהמאשימה עמדה בסד הזמנים שנקבע בהנחיית היועמ"ש החדשה, כי בעלי הקרקע בהודעותיהם הודו בפה מלא שידעו על פעילותם של הנאשמים בקרקע, כי נהגים כלל לא נחקרו במסגרת החקירה והמאשימה לא יכולה לסתור את הטענה שלמעשה, הנאשמים שמשו כנהגים בלבד.

דין והכרעה

5. לאחר שקראתי את כתב האישום, הבקשה, התגובה והתשובה, באתי לכלל מסקנה שיש לדחות את הבקשה לביטול כתב האישום ככל שזו נוגעת לטענה של אי עמידה בהנחיית היועמ"ש בדבר משך הטיפול בתיקים על ידי גופי התביעה ולטענת השיהוי; ולהותיר את הבקשה לביטול כתב האישום בשל אכיפה סלקטיבית להכרעה בתום שמיעת הראיות והסיכומים, שכן זו טענה הכרעה ראייתית ועובדתית.

6. הנחיית היועמ"ש מס' 4.12.02, אשר במקור פורסמה בחודש אוגוסט 2010, תוקנה בחודש מרץ 2020,

ותחולתה של ההנחיה החדשה היא אקטיבית, שכן היא פועלת על מצב הדברים כפי שהוא ביום כניסתה לתוקף (ע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(2) 765). לפיכך, היא חלה על כל התיקים שכתב האישום בהם הוגש לאחר כניסתה של ההנחיה לתוקף, גם אם החקירה בהם הסתיימה והם היו בטיפול רשויות התביעה טרם כניסתה של ההנחיה החדשה לתוקף (ת"פ (שלום י-ם) 56204-06-20 מדינת ישראל נ' גוליאן ואח' (11.11.20)).

בענייננו, נקבע בהנחיה החדשה שבעבירות מסוג עוון (סוג העבירות בהן הואשמו הנאשמים), יש לפעול לסיום הטיפול בתיק בתוך 18 חודשים. מתגובת המאשימה עולה שהתיק הועבר לרשויות התביעה ביום 2.2.20, הוחזר להשלמת חקירה ביום 27.7.20 ושב מהשלמת החקירה כעבור 7.5 חודשים. כתב האישום הוגש ביום 17.1.22, ועל כן, משך הזמן שהתיק היה בטיפול התביעה הוא 23.5 חודשים, מהם יש להפחית 7.5 חודשים בהם התיק שהה בהשלמת חקירה, כך שלמעשה זמן הטיפול בתיק ארך 16 חודשים, מתוך 18 חודשים מותרים על פי ההנחיה החדשה.

משכך, לא ניתן לומר שהמאשימה חרגה מסד הזמנים שהקבע בהנחיית היועמ"ש וכתב האישום הוגש בתוך 18 חודשים מיום העברת חומר החקירה לתביעה (בניכוי התקופה בה שהה התיק בהשלמת חקירה).

7. באשר לטענת השיהוי, צודקת המאשימה כי טענה זו יש לבחון באספקלריה של דיני ההתיישנות הכלליים ובזיקה להנחיית היועמ"ש, כמפורט לעיל, וכך גם נקבע בפסיקה -

"כעקרון, כאשר הליכי חקירה והעמדה לדין הלכו ונמשכו על ציר הזמן במסגרת התקופות שנקבעו בנהלי רשויות החקירה ובהנחיית היועץ המשפטי לממשלה, ככלל, לא יהיה מקום לקבוע כי נפל שיהוי בהתנהלותם, ולא יהיה בחלוף הזמן כדי להצדיק סטייה ממתחם העונש ההולם" (רע"פ 813/20 מדינת ישראל נ' סינן (4.1.21)).

כאמור, במקרה שלפניי הליכי החקירה והגשת כתב האישום נעשו במסגרת סד הזמנים שנקבעו בחוק ובהנחיית היועמ"ש ועל כן, לא ניתן לומר שכתב האישום הוגש בשיהוי ניכר, כזה המצדיק צעד חריג של ביטולו. מעבר לנדרש אציין שלא הוכח לפניי כיצד נפגעה הגנת הנאשמים כתוצאה מאותו "שיהוי" ואיזה עיוות דין נגרם להם.

לפיכך, נראה שלא נפל שיהוי בהגשת כתב האישום, ואף אם התביעה השתהתה בהגשתו, הרי שלא הוכח שנגרם לנאשמים עיוות דין או שהגנתם נפגעה כתוצאה מאותו שיהוי.

8. באשר לטענה של אכיפה בררנית - הרי שבכל הנוגע לנהגים (שנחקרו או לא נחקרו), נראה שאין מדובר ב"קבוצת שוויון" שניתן להשוותה למעמדם, לכאורה, של הנאשמים, כאשר נאשם 1 מואשם בהפעלת תחנת המעבר לפסולת בנין ונאשם 2 מסייע לו בכך, ואין להשוות בין שפיכת פסולת חד פעמית ממשאית לפינוי אשפה (או אפילו מספר שפיכות) להפעלת תחנת מעבר, תוך שכירת מקרקעין, הפרת הוראות חוק רישוי עסקים ואי עמידה בתנאי החוק להפעלת תחנת המעבר - הכל משך תקופה ארוכה של כשנה תמימה.

יחד עם זאת, שונים הם פני הדברים ביחס לטענה בדבר אי חקירתם של בעלי המקרקעין תחת אזהרה ואי העמדתם לדין. כאן מדובר בבעלי הקרקע, אלה שהשכירו את הקרקע לנאשמים ומפיקים רווח כלכלי מכך. לפיכך, במידה ובעלי

הקרקה ידעו על השימוש האסור שעושים, לכאורה, הנאשמים בקרקע, אפשר לומר שקיים אינטרס ציבורי בהעמדתם לדין, שכן לולא השכירו לנאשמים את הקרקע לא היתה באה העבירה לעולם. יצוין, שהעמדתם של בעלי הקרקע לדין יכולה להתאפשר, שכן סעיף 243 לחוק התכנון והבניה, אשר דן בעבירה של עבודה אסורה ושימוש אסור במקרקעין, קובע שניתן להעמיד לדין, בין היתר, גם את בעלי המקרקעין, כאשר לגביהם מדובר בעבירה של אחריות קפידה, והמשמעות היא שתהא זו הגנה טובה לנאשמים אם יוכיחו שהעבירות נעברו שלא בידיעתם ושנקטו בכל הצעדים הסבירים על מנת למנוע את העבירה.

כאמור הודעות בעלי הקרקע לא הוגשו לעיוני וב"כ הצדדים טוענים טענות סותרות לענין גירסתם וידיעתם - ב"כ המאשימה טוען ש"אין די ראיות להוכיח שהם היו מודעים, לא כל שכן, שותפים, לפעילותה העבריינית שהנאשמים ביצעו בקרקע (פיסקה 27 לתגובה); ואילו ב"כ הנאשמים טוען שהם "מודים כי הם קיבלו כספים מהנאשמים, ומאשרים כי הם היו מודעים לפעולתם של הנאשמים" (פיסקה 15 לתשובה).

כך או כך, אף אם ייקבע שבעלי הקרקע ידעו אודות פעילותם העבריינית של הנאשמים ושלא נקטו באמצעים סבירים כדי למנוע את הפעילות - וכאמור, סוגיה זו טעונה בירור ראיתי ועובדתי - הרי שעדיין כלל לא בטוח שייקבע שאי העמדתם לדין עומדת בניגוד לעקרון הצדק וההגנות המשפטית, עד כדי נקיטת צעד דראסטי של ביטול כתב האישום, כאשר הנאשמים הם העבריינים העיקריים, לכאורה, אשר הפעילו את תחנת המעבר לפסולת בנין, וכאשר ניתן יהיה לנקוט בצעד חריף פחות דוגמת הקלה בעונשם.

9. לאור האמור לעיל, הבקשה לביטול כתב אישום בשל אי עמידה בהנחיית היועמ"ש ובשל שיהוי - נדחית. בכל הנוגע לטענה בדבר אכיפה בררנית, הרי שזו תוכרע לאחר שמיעת הראיות בתיק.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

**ניתנה היום, ט"ו אלול תשפ"ב, 11 ספטמבר 2022,
בהעדר הצדדים.**